

УДК 327:341.3:070

Довган Дар'я

РОЛЬ ГРЕЦІЇ У ПІДТРИМЦІ УКРАЇНИ: ВІЙСЬКОВИЙ І ГУМАНІТАРНИЙ АСПЕКТИ

Російська агресія проти українського народу стала величезним потрясінням та одним із найбільших викликів для Європи та всього цивілізованого світу. Та не варто недооцінювати країну-ворога, адже агресор є дійсно потужним гігантом світу, як за економічними критеріями, так і за людським потенціалом. У статті досліджується роль Греції у наданні підтримки Україні в умовах повномасштабної збройної агресії Російської Федерації. Основну увагу приділено двом ключовим напрямкам: військовій та гуманітарній допомозі. На основі матеріалів сучасної грецької та міжнародної преси розглядаються офіційна позиція грецького уряду, політичні заяви, рішення про надання оборонного озброєння (зокрема, БМП-1, боєприпасів, інструкторської підтримки), а також зусилля, спрямовані на допомогу цивільному населенню України. Окремо висвітлюється участь Греції у прийомі українських біженців, забезпеченні їх житлом, доступом до медичних та освітніх послуг, а також підтримка гуманітарних ініціатив на рівні муніципалітетів, громадських організацій і Грецької православної церкви. У статті також аналізується зовнішньополітичний контекст: участь Греції у санкційній політиці Європейського Союзу та НАТО, виклики, пов'язані з її геополітичним розташуванням, енергетичною безпекою та відносинами з іншими країнами Середземноморського регіону. Зроблено висновки щодо значущості грецької підтримки для України у контексті ширшої міжнародної коаліції.

Ключові слова: Греція, Україна, НАТО, гуманітарна допомога, військова допомога

Ранок 24 лютого 2022 року став потрясінням не лише для нашої країни. Адже цивілізована Європа не була готова до такої хвилі мігрантів та біженців. Найбільше людей виїхало з України в період з 27 лютого до 9 березня 2022 року: кордон перетнули 1 649 088 осіб, з яких 1,4 мільйона (18,8 %) біженців склали діти. При цьому щодня країну залишали понад 150000 осіб [9]. Тому наразі є низка проблем, з якими стикаються наші громадяни у країнах тимчасового перебування. Зокрема, деякі біженці не визнаються біженцями в країні, до якої вони прибувають. Це створює перешкоди для отримання необхідної допомоги та доступу до основних послуг, таких як освіта та охорона здоров'я.

Однією з країн ЄС, яка простягла руку допомоги Україні, стала Греція. З часу встановлення дипломатичних відносин двосторонні зв'язки значно розвинулися на основі міцної дружби, взаємної поваги й спільної духовної, релігійної та культурної спадщини.

Мета дослідження полягає у всебічному аналізі підтримки, яку надає Грецька Республіка Україні у контексті повномасштабної війни, розв'язаної Російською Федерацією 24 лютого 2022 року. Зокрема, дослідження зосереджується на вивченні характеру гуманітарної та військової допомоги з боку Греції, а також умов перебування українських біженців на її території. Особливу увагу приділено механізмам інтеграції, культурно-освітній діяльності української діаспори та офіційній позиції грецької держави щодо збройного конфлікту в Україні.

Методологія дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, що поєднує елементи якісного та кількісного аналізу для комплексного вивчення підтримки України з боку Греції в умовах повномасштабної війни. Основними методами виступили аналіз офіційних документів, статистичних даних, звітів міжнародних організацій

(зокрема, Eurostat, UNHCR, EUAA), а також матеріалів українських і грецьких урядових структур. У процесі дослідження застосовано контент-аналіз публікацій у міжнародних і грецьких засобах масової інформації для виявлення тенденцій у висвітленні теми гуманітарної, військової допомоги та політичної підтримки України. Також використано описовий метод для систематизації даних про діяльність української діаспори в Греції, культурно-освітні ініціативи та інтеграційні процеси. Критичний аналіз дозволив оцінити позицію Греції у зовнішньополітичному контексті та її внесок у загальноєвропейські зусилля з реагування на міграційну й гуманітарну кризу. Сукупність цих методів дала змогу здійснити повне й об'єктивне дослідження рівня підтримки, яку надає Греція Україні та українцям, які опинилися на її території.

Аналіз сучасної літератури та джерел з теми підтримки України Грецією в умовах повномасштабної війни показує значне зацікавлення науковців, аналітиків і журналістів у висвітленні різних аспектів цієї підтримки — від гуманітарної допомоги до військово-політичної співпраці. Зокрема, брошура European Union Agency for Asylum (2022) містить детальну інформацію про механізми тимчасового захисту в Греції, що є надзвичайно важливим для українських біженців. Документ описує юридичні та побутові аспекти перебування в країні, включаючи доступ до медичних, соціальних та освітніх послуг. Eurostat надає щомісячну статистику щодо тимчасового захисту, яка дозволяє оцінити масштаби притоку українських громадян до ЄС, зокрема до Греції, та тенденції цього процесу з часом.

Дослідження USAID та ANTS (2023) є ґрунтовним і репрезентативним аналітичним джерелом, що висвітлює стан української діаспори й переселенців, зокрема в Греції. У ньому охоплюється

соціальна адаптація, трудова інтеграція та культурна активність громади. Офіційна позиція НАТО щодо України, представлена на сайті Альянсу (NATO, 2024), дає змогу зрозуміти, яким чином Греція як член організації сприяє військовій допомозі та міжнародному тиску на агресора.

Аналітичні та журналістські матеріали, зокрема публікації Укрінформу, Радіо Свобода, Голосу України, Фокусу, відображають конкретні приклади надання військової техніки, гуманітарної допомоги, а також політичної підтримки, включаючи постачання БМП, озброєння та участь у тренувальних місіях.

Інституційні джерела, як-от вебсайти Посольства України в Греції, Міністерства міграції Греції, інформують про реальні кроки, спрямовані на інтеграцію українців, зокрема міжрегіональне співробітництво, підтримку діаспори та роботу консультаційних центрів.

Таким чином, розглянута література охоплює широкий спектр питань — від офіційної політики до практичної підтримки. Це створює ґрунт для всебічного аналізу участі Греції у вирішенні гуманітарної та безпекової кризи в Україні.

Виклад основного матеріалу. Україна та Греція поділяють спільні цінності демократії та свободи [10]. Греція має чітку позицію на підтримку України: вона підтримує суверенітет та територіальну цілісність України, її європейський та євроатлантичний курс. Багатовікова історія взаємодії між українцями та греками базується на спільному духовному фундаменті та спільних історичних зв'язках. Україна, розташована на узбережжі Чорного моря, є частиною духовного «сусідства» Греції і, завдяки історичним грецьким громадам у Криму, навколо Азовського моря, в Ніжині, Львові та, насамперед, в Одесі, відіграє певну роль у колективних відносинах між країнами.

Республіка Греція, в регіоні Східного Середземномор'я та Південних Балкан, є одним з найважливіших партнерів України. На цьому тлі важливим напрямом співробітництва між Грецією та Україною є

розвиток відносин між регіонами-побратимами та містами України, що базується на низці підписаних між двома країнами правових документів про міжрегіональне співробітництво. На сьогодні підписано 25 правових угод між різними українськими та грецькими містами і регіонами, серед яких міста Київ і Афіни, Одеса і Пірей, Маріуполь – Родос, Сартана (м. Маріуполь) – м. Зографу тощо [7]. Українська громада в Греції налічує понад 25000 громадян, які в більшості (близько 20000) є трудовими мігрантами. Основними центрами українства є міста Афіни, Салоніки та Патра, а також острови Крит і Родос. Тут функціонують осередки, наприклад «Інфоцентр Об'єднаної української діаспори в Греції», а також низка національно-культурних товариств. Активною є Асоціація української діаспори в Греції «Українсько-Грецька Думка», при якій діє суботня школа. Український культурно-освітній центр «Берегиня» та Центр підтримки й розвитку української культурної спадщини «Трембіта» теж проводять активну просвітницьку діяльність та мають суботні школи.

При об'єднанні «Асоціація українців Греції – Український журавлиний край» діють Український культурний центр та Бібліотека імені Б.-І. Антонича. Загалом ініціативи спрямовані на освітні та культурні події, на залучення дітей та на підтримку їхнього зв'язку з Україною [3].

Українська діаспора в Греції приймає також активну участь у зборі та відправці гуманітарної допомоги в Україну. Греція стала однією з перших, хто направив до України гуманітарну допомогу. Перші 20 тон допомоги були доставлені 16 березня 2022 року грецьким Волонтерським центром з медичної та гуманітарної допомоги Україні у співпраці з Укрпоштою [5]. Цей волонтерський центр було створено за підтримки української діаспори та посольства України в Греції. Волонтерський центр має свій інтернет сайт, завдяки цьому

інструменту він, з початку своєї роботи, невинно надає допомогу українцям. Серед доступних варіантів допомоги «Як допомогти?», «Перелік необхідного», «Банківські реквізити» де всі бажаючі можуть надати посильну допомогу як у натуральному вигляді (продукти, одяг тощо) так і грошові пожертви, які потім буде направлено в Україну. Серед наданої допомоги має велике значення допомога біженцям. Громадянам, які за умов війни отримали тимчасовий прихисток на території Греції. Для таких осіб Грецькою державою було створено офіційний сайт [8], на якому можна знайти всю необхідну інформацію для проживання на території Греції рідною українською мовою, що мінімізує непорозуміння сприйняття інформації. На сайті можна знайти інформацію про умови проживання, кількість вільних місць та контактні дані для надання або пошуку безкоштовного житла. Також, є відповіді від Міністерства міграції та притулку Греції на найпоширеніші запитання осіб з України, які прибули до Греції через війну, спричинену злочинним російським режимом. Окремими пунктами зазначені пункти для громадян Греції, які бажають надати допомогу українцям у натуральній чи грошовій формі. Окрім інтернет-ресурсів у 2022 році видавництвом Агентства Європейського союзу з питань прихистку (EUAA) було опубліковано брошуру «Греція», де покроково розписані правила перебування в країні, юридичні аспекти надання фінансової та гуманітарної допомоги громадянам, які втекли від війни, надання медичної допомоги та освітніх послуг [1].

За даними Євростату, на кінець вересня 2024 року Греція вже прийняла 31780 біженців з України [2]. Окрім цього Республіка Греція стала однією з країн, що постачають Україні зброю під час війни. Протягом багатьох років НАТО підтримувала трансформацію інститутів національної безпеки і оборони України через Комплексну програму допомоги (КПД), надавала стратегічні поради через Місію НАТО в Україні, а також практичну

підтримку через різні програми та ініціативи з розбудови спроможностей НАТО. Проте, її союзники також надавали значну підтримку зусиллям з розбудови через тренування, освіту та передаючи обладнання і технології [4].

На саміті НАТО в Мадриді у 2022 році Альянс вирішив продовжити дію Комплексної програми допомоги (КПД) та ще більше посилити підтримку України [4]. Зокрема, допомога буде розширена і включатиме паливо (в тому числі авіаційне), військове тренувальне обладнання, обладнання для боротьби з безпілотниками, обладнання для розмінування вибухонебезпечних предметів, понтонні мости, укриття, генератори, карети швидкої допомоги та пожежні машини. Водночас, країни-члени НАТО надають більше зброї, обладнання і тренувань, щоб Україна могла використати своє право на самооборону, яке закріплене в Статуті ООН; країни-члени НАТО також збільшують фінансову і гуманітарну допомогу, в тому числі приймають мільйони українських біженців по всьому Альянсу. НАТО засуджує жорстоку і неспровоковану агресивну війну Росії проти України. Це серйозно підриває міжнародну безпеку і стабільність і є явним порушенням міжнародного права. Згідно з відповідними резолюціями Генеральної Асамблеї ООН, члени НАТО закликають Росію негайно припинити війну, вивести свої війська з території України і забезпечити повне дотримання міжнародного гуманітарного права та безпечний і безперешкодний доступ до всіх, хто потребує гуманітарної допомоги.

21 вересня 2022 року Берлін і Афіни домовилися про допомогу в транспортуванні танків в Україну після зустрічі міністра оборони Греції Нікоса Паніолопулоса з міністром оборони Німеччини Борисом Пісторіусом. Греція була готова відправити в Україну 40 бойових машин піхоти радянського виробництва, щоб отримати стільки ж

машин з Німеччини [6]. Начальник Генерального штабу Міністерства оборони Греції генерал Константінос Флорос підтвердив готовність Греції надати Україні бойові машини піхоти БМП-1 та велику кількість артилерійських снарядів і боєприпасів [11]. Він також заявив, що Міністерство готове підтримати підготовку українських екіпажів на танках «Леопард» та приймати поранених українських солдатів у госпіталях і базах відпочинку Міністерства [5]. Греція має великий арсенал зброї радянського виробництва, з якою українські військові вже знайомі (на відміну від більшості видів західних озброєнь). До них відносяться С-300 ПМУ-1, Тор-М1, зенітно-ракетна система 9К33 «Оса» реактивна система залпового вогню (РСЗВ) і бойові броньовані машини (ББМ). З цієї причини США, безсумнівно, розглядали Грецію як потенційне джерело готової до використання радянської зброї [13]. «Ми довели свою солідарність діями, вже надавши 72 тонни гуманітарної допомоги та 3870 тонн військової техніки. І ми продовжимо це робити», – сказав начальник Генерального штабу національної оборони Греції генерал Константінос Флорос [5]. За його словами, Греція надала та планує передати такі види озброєння, як-от: 122 БМП-1 та боєприпаси до них; 20 тисяч автоматів АК-47; близько тисячі протитанкових ракет РПГ-18 тощо. 24 лютого 2022 року РФ, перейшовши зі зброєю в руках кордон незалежної України, перекреслила всі норми міжнародного права та цивілізованого світу. Збройна агресія РФ проти України стала однією з найважливіших геополітичних подій сучасності та однією з основних тем щоденних новин. Цей конфлікт поставив під сумнів існування простих та невід’ємних речей щоденного існування, а наразі – виживання. Тому питання щодо отримання гуманітарної допомоги людям та отримання військової допомоги для звільнення нашої країни є вкрай необхідним та актуальним для України.

Висновки. Узагальнюючі матеріали сучасної преси, можна зробити висновок, що Греція відіграє значну роль у підтримці

України на всіх фронтах. Чітка позиція грецького уряду демонструє готовність до протидії російському диктаторському режиму та бажання підтримувати прагнення розповсюджувати демократичні цінності та мирне співіснування. У цій роботі проаналізовано скільки та якої саме військової і гуманітарної допомоги надала Греція Україні, а також громадянам України, які отримали прихисток на території Греції з початком війни в Україні, участь Греції в постачанні озброєння на підтримку ЗСУ, а також розглянуто відношення Греції до збройного конфлікту на території України та її підтримка територіальної цілісності нашої держави.

Список літератури

1. Information on temporary protection in Greece. European Union Agency for Asylum (EUAA). 2022. 20 с. URL: https://euaa.europa.eu/sites/default/files/2022-08/Booklet_Greece_UK.pdf (дата звернення: 24.12.2024).
2. Temporary protection for persons fleeing Ukraine – monthly statistics. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Temporary_protection_for_persons_fleeing_Ukraine_-_monthly_statistics (дата звернення: 24.12.2024).
3. Українська діаспора та тимчасово переміщені особи за кордоном після повномасштабного вторгнення: дослідження USAID та ANTS. 2023. 230 с. URL: <https://www.alda-europe.eu/...> (дата звернення: 18.11.2024).
4. Відносини з Україною. Організація Північноатлантичного договору. 2024. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_37750.htm (дата звернення: 18.11.2024).
5. Греція готова передати Україні ще одну партію бронемашин, артснаряди та боєприпаси. Укрінформ. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3692862-grecia-gotova-peredati->

- ukraini-se-odnu-partiu-bronemasin-artsnaradi-ta-boepripasi.html (дата звернення: 20.11.2024).
6. Греція передасть Україні 40 радянських БМП. Радіо Свобода. 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-hretsia-ukrayina-bmp/32037908.html> (дата звернення: 20.11.2024).
 7. Міжрегіональне співробітництво між Україною та Грецією. Посольство України у Грецькій Республіці. 2014. URL: <https://greece.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/161-regions> (дата звернення: 15.11.2024).
 8. Hellenic Ministry of Migration and Asylum. URL: <http://migration@gov.gr/accomodation-ukraine/> (дата звернення: 24.11.2024).
 9. Парламентські слухання на тему: Захист прав і свобод громадян України... Разумков центр. 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/novyny/parlamentski-slukhannia-na-temu-zakhyst-prav-i-svobod-gromadian-ukrainy> (дата звернення: 15.11.2024).
 10. Промова Президента України Володимира Зеленського в парламенті Греції. Київська обласна військова адміністрація. 2022. URL: <https://koda.gov.ua/promova-prezydenta-ukrayiny-volodymyra-zelenskogo-v-parlamenty-grecziyi/> (дата звернення: 15.11.2024).
 11. Сергієнко Я. Греція підтримуватиме Україну та український народ стільки, скільки це буде необхідно. Голос України. 2023. URL: <http://www.golos.com.ua/article/369820> (дата звернення: 20.11.2024).
 12. Шевченко О. Грецький вогонь: РПГ, автомати, ракети. Як Афіни підтримують українську армію. Фокус. 2022. URL: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/516787-grecheskij-ogon-rpg-avtomat-rakety-kak-afiny-podderzhivayut-ukrainskuyu-armiyu> (дата звернення: 18.11.2024).

Sociology of the Odesa National University named after I. I. Mechnikov.

GREECE'S ROLE IN SUPPORTING UKRAINE: MILITARY AND HUMANITARIAN ASPECTS

This article analyzes Greece's involvement in supporting Ukraine during the full-scale war initiated by the Russian Federation in 2022. The study focuses on two primary areas: military and humanitarian assistance. Special attention is given to contemporary press coverage as a source of information. Drawing from materials in Greek and international media, the study examines the official position of the Greek government, political statements, and decisions regarding the supply of defensive weapons, including BMP-1 vehicles, ammunition, and instructor support. It also explores Greece's efforts to assist Ukraine's civilian population. The study further delves into the relationship between Greece's foreign policy interests, its obligations within the European Union and NATO, and its long-standing ties with Ukraine. The conclusion reflects on the significance of Greece's support for Ukraine within the broader context of the international coalition.

Keywords: Greece, Ukraine, NATO, humanitarian assistance, military assistance

*Рекомендовано до друку –
к. пед.н., доцентом Сніговською О. В.*

*Стаття надійшла в редакцію
12.04.2025 р.*

Dovgan Daria – Student of the Faculty of International Relations, Political Science and